

12 Vimmerby

Hitta vägen

Vi börjar promenaden på Näs, Prästgårdsvägen 24. Här föddes Astrid Lindgren den 14 november 1907, som andra barn till Samuel August Ericsson och Hanna, född Jonsson.

Från parkeringen vid Näs går Prästgårdsgatan söderut mot centrum; efter 250 meter ser du ett rött hus på höger sida (Prästgårdsgatan 13, huset heter Tuvelyckan). Huset byggdes 1913, Astrid Lindgren var sex år gammal och villan var då Vimmerbys flottaste villa – och stadens sista hus, här tog staden slut på den tiden, Näs låg som enskild gård utanför Vimmerby. Här bodde bankirsdottern Anne-Marie Ingeström (senare Fries) som blev Astrids bästa väninna och återkommer som Madicken i Astrids författarskap.

Om du fortsätter vägen ser du efter 200 meter, precis i vägskälet, på vänster sida en liten gräsplätt. Här fanns ett hus när Astrid var liten och där bodde en skomakare, och han var dessvärre lika otäck som skomakaren där Barnen från Bullerbyn tar sin tillflykt på vägen hem från skolan under den förskräckliga snöstormen.

Astrid gick den här vägen till skolan, du svänger nämligen nu till höger på Drottninggatan och efter lite mer än 100 meter ser du den ståtliga skolbyggnaden på höger sida. Fortsätt 200 meter längre fram (på andra sidan rondellen) och du ser en röd reveterad byggnad på vänster sida som inhyser en pizzeria (Drottninggatan 14). Det var Astrids småskola. Mitt emot, i det gula huset på hörnet, finns Vimmerbys stadsmuseum Näktergalen.

Du ser Vimmerbys kyrka framför dig, gå bort över gatan mot den lilla bänken på gräsmattan. Här fanns hängasken, där Astrids pappa Samuel August äntligen vågade framföra sin kärlek till Hanna från Hult. Gå tillbaka mot museet och gå in på Sevedegatan som leder dig fram till Stora Torget.

Till höger ser du det pampiga stadshotellet. Mitt emot stadshotellet, på andra sidan torget, ligger rådhuset i nyklassicistisk stil, uppfört 1824–25. Framför rådhuset finns en liten Astrid Lindgren-staty. Om du går förbi rådhuset på vänster sida ser du nere vid gathörnet (Stångågatan 45) en liten affär. Längst bak i affären finns en arrestlokal som användes enligt fängelseboken (som finns där i original) mellan 1880 och 1922, fastän själva källaren är mycket, mycket äldre, den kan vara från 1400-talet. Detta hus var apotekshuset när Astrid var liten, där slog Astrid ner i backen från tredje våningen.

Fortsätt nu på Stångågatan västerut, förbi stadshuset på vänster sida. Lagg märke till den uttrycksfulla skulpturen ”Lyftet”, skapad 1984 av Henry Gustafsson, framför stadshusets entré. Här är också entrén till biblioteket. Fortsätt några meter på Stångågatan och sväng sedan vänster, in på Kyrkogårdsgatan. Gå uppför tills gränden verkar ta slut, men du kan fortsätta genom den lilla grinden längst upp mot höger och fortsätta ner igen. Tänk då på att det inte är ett offentligt museum utan ett privat bostadsområde och ta hänsyn till de boende där. Du kommer ut igen på Stångågatan, korsa den och fortsätt på Båtsmansgränden 50 meter fram till Storgatan. Och precis där du står, huset på höger sida med nummer 40 fanns den godisaffären Astrid Lindgren skrev så fint om.

Två hus längre ner på Storgatan ligger nr 27, det var ”Café Royal” förr i tiden, numera klädaffär. Där träffades Samuel August och Hanna för att dricka te. På andra sidan Storgatan finns hus nr 34 i bakgården, men synlig från Storgatan, en vacker tegelbyggnad. Här trycktes Vimmerby Tidning som innehöll Astrids första publicerade verk.

På Storgatan 25 höll på Astrids tid Frälsningsarmén till och även Astrids folkdanslag träffades i byggnaden för dans och umgänge. Huset används idag av Vimmerbys teaterförening, som ibland också anordnar guidade turer i staden, (www.komedianterna.se) men var apotekaregård fram till 1919. Lagg märke till den speciella byggnaden på bakgården, den uppfördes runt 1830 och användes som laboratorium (”Munthes drogstuga”). Nästa tvärgata till vänster är Klemensgränd, en fin kullerstengsgata och platsen där Olle Hellbom och hans team spelade in scenen där Emil slår sönder soppskålen på läkarens skrivbord (gå in till vänster, husen på vänster sida). Fortsätt längre ner på Storgatan, du passerar många fina och kulturminnesförklarade hus. Storgatan 18 (Hovslagaregården) inspirerade Astrid sannolikt till scenen där Emil lyckas sko hästen Lukas.

Längst ner på höger sida syns nu Borgmästaregården (Storgatan 3), uppförd omkring 1750. Där red Emil in med ovannämnda häst Lukas till borgmästarens 50-årskalas. Om du kikar in i trädgården ser du faktiskt

en riktig häst! Nu tar Storgatan slut, vi rundar borgmästarens hus och går in på Sevedegatan. Precis här nere fanns förr en vattenkälla till hästarna och även stadens fattighus, inga spår är dock synliga idag. På Sevedegatan ser du efter några meter det gamla Warmbadhuset till vänster, här bedrevs badhusverksamhet fram till 1977. Numera är huset utställningslokal för Vimmerbys konstförening och på sommaren ges det ibland konserter på den lilla utomhusscenen.

Efter ytterligare 150 meter sväng in till vänster på Sveagatan, huset på hörnet är IOGT-NTO lokalen med en stor festsal. Fortsätt 150 meter på Sveagatan och sedan ytterligare 100 meter på Lundgatan, tills du kommer till Vimmerbys kyrkogård, invigd 1822. Gå uppför den stora trappan, sväng till vänster och gå förbi gravkapellet, så kommer du till Astrid Lindgrens grav. Även hennes mor och far och syskonen Stina och Gunnar ligger begravda här. På kyrkogården finns även ett gravkors över bröderna Phalén som dog 1860 av rödsot. Deras tragiska öde inspirerade Astrid till berättelsen om bröderna Lejonhjärta.

Gå högre upp på kyrkogården (fortsätt alltså vägen som du tog in) och allra högst upp finns en utgång. Gå ut där mot vänster och håll dig längs kyrkogårdens staket, efter 200 meter korsar du en asfalterad väg (Vimmerbyallén) och du fortsätter på en liten gångstig som löper parallellt till Prästgårdsgatan. Du passerar Tuvelyckan nu på baksidan. Följ stenvuren och du kommer ut ur skogen till en stor parkering för de höga hyreshusen på vänster sida. Här fanns en av Smålands längsta ladugårdar, 100 meter lång, som tillhörde Näs och som man var mäktigt stolt över. Men 1971 brändes ladugården ner i en brandövning för att ge plats åt bilparkeringen.

Mer att se i Vimmerby

- 1) Källängsparken ligger bakom kyrkan, om du följer Storgatan förbi kyrkan ser du parken på vänster sida.
- 2) Vimmerby är rik på antik och loppis-affärer, fråga i turistbyrån efter information. Nästan ett måste är Lloyd Eriksson och Vimmerby Antik och Kuriosa (bredvid varandra på Hultsfredsvägen, direkt efter järnvägsövergången) och Erikshjälpen (Vimmerbyallén 11).
- 3) Nästan mitt i Vimmerby finns en av Sveriges största gravfält, Gästgivarehagen, den ligger i stadens sydvästra del (GPS 57.66169/15.86900). I utkanten av området (GPS 57.66060/15.87518) ligger en keramikverkstad där Karin Bengtsson och Dale Karlsson tillverkar och säljer prisbelönad keramik.
- 4) Och så finns i Vimmerby också Åbro bryggeri (GPS 57.66697/15.83394).
- 5) 1,5 km bakom Åbrobryggeriet ligger Skillingarum (väg mot Rumskulla). Kör uppför backen efter bryggeriet, innan vägen gör en skarp kurva svänger du in mot idrottsplatsen (Hermansborgsvägen). Sväng vänster vid idrottsplatsen och du är på Skillingarumsvägen, här börjar "glädjens och suckarnas väg". Till vänster fanns på 1700-talet ett tingshus (och ännu tidigare en tingsplats, förmodligen redan från 1300-talet) och där kunde man bli dömd och straffad. Kör 500 meter vidare och du är i Skillingarums centrum, korsningen vid Trekantsvägen och Skillingarumsvägen. Det röda huset på höger sida har varit byns ölkrog och det stora huset på vänster sida gästgiveriet. Fortsätt vägen rakt fram 200 meter och du ser till höger en liten skylt "Galbacke 1829".

Böcker från Basebo förlag:

Dagsutflykter i Småland:

Coffee table-book med många bilder som beskriver tjugo dagsturer till sevärdheter runt om Vimmerby, från Eksjö till ostkusten.

#hikinghultsfred:

Guidebok för mer än 150 km av Hultsfreds kommuns vandringsleder och kommunens elva naturreservat. Många fina bilder och intressanta historier om händelser och föremål längs vägen.

Hitta naturen:

Guidebok med 13 vandringar i Eksjö, Vimmerby, Hultsfreds och Oskarshamns

kommun. Finns även på tyska.

Unterwegs in Astrid Lindgrens Heimat:

Wanderführer zu 13 Ausflügen in den Gemeinden Eksjö, Vimmerby, Hultsfred und Oskarshamn kommun. Auch auf Schwedisch erhältlich.

Småland för barn / für Kinder / for children:

En bok om Småland för barn mellan 3-12 år, på tre språk. Magi, berättelser och information om Småland och dessutom en kreativ del som stimulerar barnens fantasi.

B

BASEBO FÖRLAG

Finns hos adlibris.com, i bokhandeln och direkt hos förlaget, www.basebo.se.